Orędownik Samorządu

ORGAN ZWIĄZKU GMIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Prenumerata wynosi 2 zł. kwartalnie. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem Telefony: Katowice 21-47

Wychodzi 10 i 25 dnia miesiąca
Red. i Adm.: Katowice Pocztowa 7/II
Redaktor: Stanisław Kuhnert Syndyk Związku Gmin Woj. Śląsk.

Ogłoszenia: Jednołamowy wiersz milim 50 gr. Przed tekstem 1 zł. za wiersz mm. Rach. w P. K. O. 304 227

Numer 21 **Katowice, 10. listopada 1930** **Rok VI**

TREŚĆ NUMERU 21-go:

Donnerstag Paweł
Dyrektor biur gm. Świętochłowice

Uwagi na temat zmiany granic związków komunalnych

(Ciąg dalszy)

III.
O znaczeniu połączenia gmin w kierunku prywatno-prawnym.

Materjalne prawo w związku ze zmianą granic komunalnych nie jest uregulowane przepisami. Pozostawiono wiedzy i judykaturze ustalenie zasad prawnych dla nowych stosunków. W ustawach o ustroju gmin wiejskich i miast brak zwykle wyraźnych przepisów o znaczeniu prawnem zmiany granic gmin. Nowe stosunki zatem podlegać będą ocenie według zapadłych prawomocnie uchwał władz lub wyroków sądów administracyjnych, które traktują sprawę indywidualnie. Uchwała wzgl. wyrok z reguły zawierać będzie postanowienia o podziale lub przejęciu majątku i innych zobowiązań i jak dalece gmina powiększona w nowych warunkach wstępuje w uprawnienia prywatno-prawne gminy zniesionej wzgl. obciętej. W ten sposób postawi się jasną kwestję znaczenia zmiany granic w kierunku prywatno-prawnym.

Spornem jest, czy złączone gminy uważać należy za nową osobę prawa publicznego lub czy stosownie do nazwy jednej z gmin złączonych pozostanie osobą prawa publicznego poprzednia a znika ta, która została zniesioną t. j. włączona do innej wzgl. złączona z inną. Istnieje zdanie (Köhler— Dt. Jur. Ztg. 1911) iż osoba prawna przez odnośny akt administracyjny nie może zniknąć, bo osobę prawa publicznego traktować należy na równi z osobą fizyczną. Autor w wspom. gazecie zdanie to szeroko argumentuje. Zdanie jego jednak nie znalazło potwierdzenia we wyrokach sądowych. Przeważa zdanie, iż zniesiona gmina przestanie istnieć jako osoba prawna, a słuszność tego wynika również stąd, iż nie można następcy prawnego zniesionej gminy zaskarżyć przed sądami o wykonanie zobowiązań wzgl. przyrzeczeń, na skutek których uzyskano zgodę na połączenie gmin. Odnośne pertraktacje toczyły się bowiem pomiędzy obiema gminami a gmina zniesiona, pozbyta legitymacji jako osoba prawna, nie może wystąpić na drogę skargi. Obywatelstwo zniesionej gminy, o ile uzyskało przyrzeczenia, obojętnie w jakiej formie, dochodzić może swoich praw jedynie w drodze zażalenia u władz nadzorczych. W razie trwania oporu gminy powiększonej we wykonaniu, przyrzeczeń, władza nadzorcza może zarządzić przymusowe ujęcie danych przyrzeczeń w budżecie gminy o ile rozchodzi się o budowę dróg, plant i t. p.

Zmiana granic nie narusza praw fundacyj, są one bowiem własną osobą prawną.

IV.
O znaczeniu połączenia w kierunku publiczno-prawnym

Wynikające dla zainteresowanych z połączenia gmin następstwa prawne podlegają zasadniczo ocenie według prawa publicznego. Odnosi się to w szczególności do urzędników połączonych gmin, ponieważ ich stosunek prawny do gminy, jako swej władzy służbowej, tkwi w prawie publicznem, a z tytułu nabytych praw do uposażenia i emerytury mają oni prawo do majątku gminy. Prawo to nie jest jednak prawem w rozumieniu prywatno-prawnem i przeto urzędnicy do przechodzącego na inną gminę majątku nie mogą podnosić pretensji.

Gmina przed połączeniem się z drugą gminą, nie jest zobowiązaną do umówienia się z urzędnikami co do warunków ich przestąpienia, chociaż dla uniknięcia sporów i wątpliwości się to poleca. Przez zniesienie gminy, stosunek sułbowy urzędników nie przestanie istnieć, jednak jako miejsce i władza służbowa danego urzędnika występuje od chwili zniesienia gminy ten Związek komunalny, który stał się następcą praw i zobowiązań zniesionej gminy. Urzędnik wobec tego nie może podnosić pretensji na odprawę, natomiast ma prawo do tych samych poborów i do wszystkich nabytych w dawnej gminie praw jak również do stanowiska równorzędnego, piastowanego w służbie gminy zniesionej. Urzędnik na stanowisku kierowniczem nie jest zobowiązany do objęcia stanowiska nie kierowniczego, zależnego, bo przedstawiałoby to dla niego degradację. Tego zdania nie podzielało niemieckie Ministerstwo spraw

wewnętrznych. Najwyższy niemiecki sąd administracyjny wychodził jednak ze założenia, iż odnośne zarządzenie ministerstwa nie przedstawia nic więcej jak tylko zdanie, czyli komentarz najwyższej władzy administracyjnej bez znaczenia obowiązującego i wobec tego wyroki sądów administracyjnych zarządzenia pod uwagę nie brały, uważając go za niezgodne z duchem nabytych przez urzędnika praw.

Stanowisko naczelnika gminy zniesionej może być zniesione. Protest zainteresowanego naczelnika w tym wypadku jest bez znaczenia. Naczelnikowi takiemu należy płacić jako emeryturę pełne pobory aż do czasu upływu jego kadencji. Po upływie tego czasu nastąpi normalny wymiar emerytury.

W przeciwieństwie do urzędników ustalonych, których zwolnienie nastąpić może jedynie w drodze postępowania dyscyplinarnego, może nastąpić zwolnienie wszystkich sił pomocniczych, choćby ich umowa służbowa opiewała na dożywocie bez wypowiedzenia. W wypadkach zniesienia gminy i połączenia z inną zachodzi warunek z § 626 k. c. i dla wypowiedzenia służby miarodajny jest termin wypowiedzenia z k. c. W odniesieniu do sił pomocniczych, posiadających umowę na dożywocie, przedstawia się sprawa wręcz inaczej, gdy gmina ich zatrudnienia przyczyniła się od siebie do jej zniesienia i połączenia z inną. Wtedy ma zastosowanie § 280 k. c. i odnośny pracownik będzie musiał otrzymać pobory całkowite aż do śmierci.

V.

Wpływ zmiany granic na prawo lokalne (statuty i rozporządzenia policyjne).

Spornem jest, czy statuty miejscowe i rozporządzenia policyjne gminy powiększonej eo ipso nabierają mocy obowiązującej na terenach dotkniętych zmianą przynależności komunalnej. Rozchodzi się o częściową zmianę z tem, iż zachowa się dotkniętemu zmianą granicy terenowi jego osobliwą strukturę i przez to z góry zastrzega się zatrzymanie dotychczasowych rozporządzeń policyjnych i statutów, wtedy stan prawny ocenia się jak gdyby wcale zmiany przynależności komunalnej nie było. Jeżeli zaś z aktu prawnego (uchwała lub wyrok) stanowiącego podstawę połączenia dwuch gmin nie wynika sposób uregulowania stosunków publiczno-prawnych, wtedy wpływa na stosunki wsp. prawo publiczne, warunki lokalne, a w końcu cel połączenia obu gmin.

Najwyższy sąd pruski jest zdania, iż statut i rozporządzenia policyjne nabywają w przyłączonej gminie lub części gminy moc obowiązującą dopiero po uchwaleniu i ogłoszeniu specjalnego statutu wzgl. rozporządzenia a przedtem obowiązują dotychczasowe przepisy niezmiennie bez względu na dokonaną zmianę przynależności, i to tak długo, aż wyraźnie zostaną zniesione. Zdanie to podziela Najwyższy sąd Rzeszy Niemieckiej. Innego natomiast zdania jest sąd nadziemiański w Dreźnie i Najwyższy sąd administracyjny Niemiec. Sąd nadziemiański uważa ogłoszenie w przyłączonej gminie obowiązujących statutów i rozporządzeń za niekonieczne a uzasadnia stanowisko swoje tem, iż gmina, przyłączona do innej, utraciła właściwość samodzielnej korporacji prawa publicznego i przez połączenie z inną gminą stała się cząstką tej gminy, w której odnośne przepisy już przedtem obowiązywały. W dalszem uzasadnieniu wskazuje na brak przedmiotu, do którego miałoby być skierowane ogłoszenie powtórne już raz ogłoszonych statutów i rozporządzeń.

Najwyższy sąd administracyjny zaś w uzasadnieniu stanowiska swojego wywodzi, iż gmina włączona do innej gminy, wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przyjmującej ją gminy a niezastosowanie prawa lokalnego tej gminy w następstwie zniweczyć może cele, które towarzyszyły myśli połączenia gmin. Dalsze wywody, jak zresztą wszystkie postawione powyżej tezy, nie mogą zupełnie przekonać. Powodem tego jest brak wyraźnego niedwuznacznego przepisu. Niezgodność też Najwyższych władz sądowych Niemiec polega na tem, iż wyroki pierwszych oparte są na prawie państwowem zaś wyroki drugich odmawiają słuszność zastosowania tego prawa a opierają się na praktykach administracyjnych. Komentarz Labanda usprawiedliwia chaos tem, iż wyroki pierwszych odnoszą się do inkorporacyj, czyli zmian terytorjalnych krajów, zaś wyroki drugich do właściwych aktów zmiany granic związków komunalnych.

W konsekwencji powyższego przychylić się można do tezy sądu administracyjnego, iż zasada stosowana dla inkorporacyj państwowych nie może być z równem powodzeniem stosowaną do zmiany granic gmin. Pozatem za stosowaniem tezy najwyższego sądu administracyjnego przemawiają względy praktyczne, bo stosowanie w jednej gminie dwuch różnych praw utrudniałoby administrację i doprowadziłoby do nieznośności. Skutkiem powyższego z chwilą połączenia gmin traci moc obowiązującą prawo lokalne gminy zniesionej.

VI. O rozliczeniu majątkowem.

Najważniejszym etapem połączenia gmin wzgl. części gmin jest rozliczenie majątkowe.

Przy tem rozliczeniu należy w razie potrzeby powziąć postanowienia dot. wyrównania interesów publiczno-prawnych między zainteresowanemi gminami. W szczególności można niektórych ze zainteresowanych a zwłaszcza tych, którzy wnoszą do nowego związku przeważnie ciężary, zobowiązać do ponoszenia pewnych ciężarów.

Jeżeli jedna gmina przez odłączenie pewnych jej części uzyskuje zmniejszenie ciężarów publiczno-prawnych, to można gminie, do której te części zostały włączone wzgl. nowej gminie o ile z części tych powstała nowa gmina, przyznać pewną pomoc w wydatkach powstałych przez zmianę okręgów i to do wysokości korzyści, które z tego osiągnęła gmina okrojona. W wypadku całkowitego połączenia gminy przechodzi cały jej majątek na gminę nowoutworzoną. Tak ujmuje rozliczenie ustawa.

W praktyce ugodowe załatwienie się gmin na podstawie tych postanowień rzadko dojdzie do skutku. To też cały szereg rozstrzygnięć sądowych ustaliły komentarz i granice dla odnośnego rozliczenia.

Biorąc za podstawę wspomniane rozstrzygnięcia sądowe i różne inne komentarze, kolejno omówię krótko najważniejsze momenty rozliczenia.

Z brzmienia ustawy wynika, jakoby rozliczenie dotyczyć mogło tylko stosunków publiczno-prawnych a zatem nie mogłoby odnosić się do majątku gmin. Temu zaprzecza Najwyższy sąd administracyjny licznemi rozstrzygnięciami. Według postawionych tez celem ustawy jest usunięcie powstałych wskutek stworzenia nowych okręgów gmin wspólności w upra-

wnieniach i obowiązkach a co zatem idzie, często koniecznem będzie podział majątku, długów i innych zobowiązań gmin zainteresowanych. Za dokonaniem podziałów majątków przemawiać jednak muszą względy słuszności.

Kwestja ponoszenia przez jedną z gmin pewnych ciężarów rzadko będzie stosowaną. Znane mi są tylko dwa wypadki, w których na pewnych zainteresowanych może być nałożony obowiązek przedpłaty (Vorausleistung) mianowicie:

1. gdy jedna z gmin przed połączeniem zaprowadziła pewne urządzenia dla swych członków, które po połączeniu mają służyć wszystkim,
2. gdy jedna z gmin wnosi do wspólnoty przeważnie ciężary.

Zachodzić mogą jeszcze inne wypadki.

Dalszym ważnym szczegółem rozliczenia o charakterze mieszanym jest przyznanie jednej z gmin zainteresowanych pewnej pomocy w wydatkach powstałych przez zmianę okręgów i to do wysokości korzyści, które z tej zmiany terytorjalnej osiągnęła gmina druga. Pomoc udzielona może być w formie zapomogi bieżącej lub jednorazowej odprawy lub może się składać z obu form pomocy, o ile złożą się na takie załatwienie sprawy warunki lokalne. Pomoc wspomniana również może znaleść wyraz w przewłaszczeniu pewnych objektów majątkowych, oczywiście do takiego załatwienia sprawy potrzebną jest obopólna zgoda.

Ubieganie się o pomoc jest uwarunkowane i to:

1. gminie przyjmującej nowe tereny powstać muszą wydatki i to wydatki specjalne, bo zwykłe wydatki, połączone z administracją terenów, nie mogą być podstawą do wniesienia pretensji o pomoc, są one bowiem naturalnem następstwem objęcia tych terenów.

2. gminie odstępującej tereny z okoliczności tej powstać muszą korzyści, a których to korzyści udowodnienie należy do gminy ubiegającej się o pomoc.

Pomoc względnie odprawa nie może przekroczyć korzyści. Ustalenie jej wysokości w tych ramach podlega rozstrzygnięciu władzy uchwalającej.

Gmina powiększona nowemi terenami ubiegać się może w pierwszym rzędzie o pomoc z tytułu przejęcia biednych, zamieszkałych na terenach jej przydzielonych. Obowiązek utrzymania biednych z chwilą przyznania terenów innej gminy ciąży na obu gminach. Ze względów praktycznych poleca się przyjęcie obowiązku utrzymania biednych przez gminę ich zamieszkania (cfr. II., ust. 11, punkt 2).

Ubieganie się o pomoc wskutek koniecznej odbudowy dróg, zaniedbanych przez gminę poprzednią może również odnieść skutek. Wniosek taki musi jednak być dobrze uzasadniony a bezwarunkowo z niego muszą wynikać powody zaniedbania przez gminę poprzednią.

Udzielenie pomocy będzie miało miejsce jeszcze w innych wypadkach. Ustalenie pewnych zasad jest niemożliwe, ponieważ przy każdej poszczególnej zmianie granic komunalnych zachodzą inne warunki i przeto sprawę potrzeby udzielania pomocy ocenić należy od wypadku do wypadku.

Wyliczone powyżej szczegóły odnoszą się do częściowego połączenia gmin.

Pełne połączenie gmin nie powoduje uciążliwego rozliczenia. Możliwe jest przyznanie gminie zniesionej pewnych ulg podatkowych lub danie przyrzeczenia budowy dróg i zakładów dobra publicznego. Przyznanie ulg i danie przyrzeczeń zastępuje niby wynagrodzenie za wyrażenie zgody na pozbycie się samodzielności.

Połączenie gminy wiejskiej z miastem wydzielonem z powiatu powoduje rozliczenie pomiędzy miastem i powiatem. Rozliczenie jest podobne do rozliczenia pomiędzy gminami w razie częściowej zmiany ich granic. Nie życzy sobie powiat odłączenia od siebie gmin, wtedy będzie jego staraniem zadowolić potrzeby gmin i w ten sposób zapobiec dążeniom łączenia się z miastem i staraniom wystąpienia z powiatu.

Pod koniec zauważam, iż zadaniem naszych władz ustawodawczych będzie nowe uregulowanie prawa dotyczącego zmiany granic komunalnych. Nowe to prawo odpowiadać winno rozwojowi ostatnich dziesiątek lat i winno usunąć wszystkie wątpliwości i nieścisłości, które były podstawą lata trwających pomiędzy gminami procesów, wychodzących na ich i ich obywatelstwa szkodę. Bezwzględnie zatrzymać należy zagwarantowane konstytucją prawo gmin samostanowienia o sobie.

Rudolf Broda
Królewska Huta

Rachunkowość w Związkach Komunalnych

Księgi w rachunkowości komunalnej dzielą się: na zasadnicze, szczegółowe i pomocnicze. Księgi zasadnicze są podstawą całej rachunkowości i z ksiąg tych można dowiedzieć się o całokształcie gospodarki komunalnej. Do ksiąg zasadniczych należą: dziennik i księga główna.

Każda zmiana majątku, która jest przedmiotem księgowania, musi być najpierw zapisana w dzienniku. Stąd też nazwa dziennika „primanota“. Jak wiadomo pozycje księgowe mogą być gotówkowe tj. takie, przy których otrzymuje się albo wypłaca gotówkę albo też memorjałowe (bezgotówkowe), przy których gotówki ani nie otrzymuje się, ani też nie wypłaca się. Z tego powodu też dziennik można rozdzielić na 2 części: dziennik kasowy, do którego wpisuje się tylko pozycje gotówkowe i dziennik memorjałowy, do którego wpisuje się tylko pozycje bezgotówkowe. Można też prowadzić 1 łączny dziennik jednakże z odrębnemi rubrykami na pozycje gotówkowe a osobnemi na pozycje memorjałowe. Do dziennika wpisuje się wszystkie pozycje gotówkowe na podstawie asygnat kasowych a pozycje bezgotówkowe na podstawie zleceń, listów i dokumentów. Wszystkie wpływy gotówkowe wpisuje się do dziennika w rubryce W i n i e n z równoczesnem wypisaniem przy każdej pozycji rachunku, który ma być uznany a wszystkie wypłaty gotówkowe wpisuje się po stronie M a z równoczesnem wypisaniem przy każdej pozycji rachunku, który ma być obciążony, Przy kontowaniu pozy-

cji memorjałowych w dzienniku memorjałowym względnie w złączonym dzienniku w osobnej rubryce, należy przy każdej pozycji wymienić rachunek w rubryce Ma, który ma być uznany a w rubryce Winien, który ma być obciążony. Codziennie należy dziennik zamknąć, uzgodnić stan gotówki i wyliczyć ogólny obrót dzienny. Sumę ogólnego obrotu ustała się następująco: Do sumy obrotów memorjałowych dolicza się sumę strony Winien dziennika kasowego i sumę strony Ma; otrzymana suma jest sumą obrotu dziennego.

W księdze głównej otwiera się ogólne zbiorowe rachunki .zapasowe (kasa, banki, zaliczki i. t. d.) oraz rachunek ogólny wydatków budżetowych i rachunek dochodów budżetowych. Na rachunkach tych kontuje się pozycje zbiorowo w ogólnych sumach dziennych. A więc na rachunku kasy po stronie Winien sumę wszystkich wpływów dziennych, po stronie Ma sumę wszystkich wypłat dziennych; na rachunku wydatków budżetowych ogólną sumę wszystkich pozycyj wypłaconych z budżetu po stronie Winien; na rachunku dochodów budżetowych po stronie Ma sumę ogólną wszystkich wpływów budżetowych i. t. d. Sumy dzienne, które na tych rachunkach mają być zakontowane, uzyskuje się przez zliczanie dotyczących pozycyj w dzienniku. Kwoty zapisane na poszczególnych rachunkach po stronie Winien zliczone razem muszą się równać sumie obrotów dziennych wyliczonej w dzienniku; to samo dotyczy strony Ma. Jeżeli strony Winien i Ma nie wykazują tych samych sum co ogólny obrót dzienny, jest to znak, że przy księgowaniu obrotów na poszczególnych rachunkach w księdze głównej popełniono błąd. Zapiski więc w dzienniku i księdze głównej kontrolują się wzajemnie automatycznie a to dzięki zasadzie podwójności zapisów.

Dziennik i księgę główną w mniejszych związkach komunalnych można połączyć w jedną księgę t. zw. dziennik—główną. Zapiski w takim dzienniku—głównej uskutecznia się w formie tabelarycznej. Przy prowadzeniu dziennika—głównej odpada przenoszenie obrotów dziennych do księgi głównej, gdyż każdą pozycję zapisuje się odrazu w odpowiedniej rubryce, która w tym wypadku przedstawia rachunek w księdze głównej.

Zadaniem ksiąg szczegółowych jest przedstawić obraz szczegółowy gospodarki w poszczególnych jej działach. W księgach zasadniczych bowiem stan gospodarki ujęty jest w zarysach ogólnych. Do ksiąg szczegółowych należą: księga wydatków budżetowych, księga dochodów budżetowych, księga zaliczek, księga deponentów, księga sum przechodnich i inne. W księgach dochodów i wydatków budżetowych otwiera się dla każdej pozycji budżetowej osobne konto na którem notuje się tylko te zaszłości, które danej pozycji budżetowej dotyczą. W księdze zaliczek otwiera się dla każdej osoby biorącej zaliczkę osobne konto; również dla każdego deponenta otwiera się w księdze deponentów osobny rachunek. Słowem w księgach szczegółowych otwiera się dla najmniejszych komórek gospodarki osobne konta. Z ksiąg tych dowiedzieć można się najdrobniejszych szczegółów o stanie gospodarstwa i o jego rozwoju. Stąd też nazwa tych ksiąg „szczegółowe". Do ksiąg szczegółowych wpisuje się wszystkie pozycje zapisane poprzednio do dziennika bądź na podstawie samego dziennika bądź też na podstawie dowodów tj. asygnat kasowych zleceń, pism i dokumentów. Stąd też obroty ksiąg szczegółowych muszą zawsze być zgodne z obrotami jakie wykazują księgi zasadnicze. Przy końcu roku obrachunkowego każdy poszczególny rachunek w księgach szczegółowych należy zamknąć i wyprowadzić salda końcowe. Suma wszystkich sald księgi szczegółowej równać musi się saldu odnośnego rachunku księgi głównej.

Do ksiąg pomocniczych, które uzupełniają zapiski ksiąg szczegółowych, należą wszystkie księgi biercze, rejestry, skorowidze i t. p. księgi, których rodzaj i ilość zakłada się według potrzeby.

Osobną kategorję ksiąg stanowią księgi inwentarzowe oraz księgi materjałowe. Zapiski w tych księgach nie podlegają automatycznej wzajemnej kontroli ani z księgami zasadniczemi ani z szczegółowemi a to z tego powodu, że uskuteczniane są poza nawiasem normalnego podwójnego księgowania. Księgi te omówione zostaną w następnym rozdziale.

Nieco statystyki

ogólnej oraz z działalności inwestycyjnej gmin śląskich.

(Ciąg dalszy)

Powiat Świętochłowice.

Kamień posiada obszaru 385,02 ha, 2 klm. szosy i 6 klm polnych dróg. Gmina jest częściowo skanalizowaną i posiada sieć wodociągową długości 1200 m. Oświetlenie jest elektryczne.

Majątek gminy szacuje się na 634.000 zł. przy zadłużeniu około 100.000 zł. Budżet na rok 1929/30 opiewał na 137.575 zł., a nadzwyczajny na 74.000 zł.

Do końca 1928 r. położyła gmina własnym kosztem chodniki z płyt cementowych, oraz rozbudowała ratusz kosztem 125.000 zł.

W 1929 r. wybudowała gmina własnym kosztem 6 mieszkań, a pozatem powiększyła się ilość mieszkań o dalszych 15. Następnie dokończono budowę ratusza, wybudowano strażnicę pożarną i barak łącznym kosztem 130.000 zł.

Lipiny liczyły w dniu 1 stycznia 1930 r. mieszkańców 18.489. Obszar gminy wynosi 329 ha. Stacja kolejowa znajduje się w Chebziu. Dróg posiada gmina ogółem 13,470 klm., w tem brukowanych 8,520 klm., szosy 3,950 klm. i polnych 1 klm. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 9,640 klm., a sieci wodociągowej 7,400 klm. Z gmachów własnych posiada gmina: Ratusz połączony z garażem straży pożarnej, ze schroniskiem dla młodzieży i ćwicznią. Dalej 4 gmachy szkolne, 2 ochronki, 1 dom na sprzedaż mleka i 4 domy mieszkalne. Wartość tychże oznaczoną jest cyfrą około 1.250.000 zł.

Ogólny majątek gminy szacuje się na przeszło 1.600.000 zł. Budżet zwyczajny na rok 1929/30 opiewał na 951.184 zł., zaś nadzwyczajny na 950.000 zł.

Do końca 1928 r. przeprowadzono renowację budynków szkolnych kosztem 52.400 zł.

Do końca 1929 r. skanalizowano rów przydrożny i ułożono chodnik przy ul. Król. Huckiej. Rozbudowano kanalizację w północnej części gminy. Zadrzewiono chodniki i cmentarze, oraz postawiono parkany. Dalej urządzono ogródki ochronne i przystąpiono do budowy 2 domów mieszkalnych, które wykończone zostały w bież. roku.

Ogółem wydatkowano w r. 1929 na wyżej podane inwestycje około 325.000 zł.

Gmina zatrudnia 42 pracowników i 21 robotników.

Orzegów liczył w dniu 1. I. 1930 r. mieszkańców 10.449. Obszar gminy wynosi 244,35 ha. Parafja, stacja kolejowa i urząd pocztowy na miejscu. Dróg posiada gmina ogółem 6,882 klm., w tem brukowanych 1 klm., szosy 3,958 klm., a polnych 1,924 klm. Sieci kanalizacyjnej posiada gmina 5,436 klm., a wodociągowej 6,450 klm. Oświetlenie jest elektryczne. Oprócz tego posiada gmina własną sieć elektryczną, dalej ratusz, 2 domy mieszkalne, 3 budynki szkolne, domek dla transformatorów i dom straży pożarnej.

Ogólny majątek gminy oszacowany jest na przeszło 2 miljony zł.

Do końca r. 1928 rozbudowała gmina drogi i sieć elektryczną, łącznym kosztem 286.000 zł.

Gmina zatrudnia 13 pracowników i 24 robotników.

Świętochłowice liczyły w dniu 1. I. 1930 r. mieszkańców 29.821. Obszar gminy wynosi 760 ha. Stacja kolejowa, urząd pocztowy i parafja na miejscu. Gmina posiada 18,07 klm. dróg z czego brukowanych 3,95 klm., szosy 12,98 klm. i smołowych 1,14 klm. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 13,905 klm., a wodociągowej 14,785 klm. Oświetlenie jest elektryczne i gazowe. Tak kanalizacja, jakoteż wodociągi są własnością gminy. W gmachach posiada gmina dom administracyjny, domy mieszkalne i budynki szkolne. Ogólny majątek gminy szacuje się na 3.775.000 zł.

Do końca 1928 r. wybudowano nowe drogi oraz rozbudowano wodociągi i kanalizację ogólnem kosztem przeszło 400.000 zł.

W r. 1929 wydatkowała gmina blisko 450.000 zł. na dalsze roboty kanalizacyjne, na brukowanie i asfaltowanie ulic.

Budżet zwyczajny na rok 1929/30 opiewa an 1.300.000 zł. w dochodzie, i na 1.273.500 zł. w rozchodzie, zaś budżet nadzwyczajny wykazuje w dochodzie cyfrę 420.000 zł., a w rozchodzie 446.500 zł.

Do końca 1929 r. wybudowała gmina własnym kosztem 18 mieszkań.

Gmina zatrudnia 53 pracowników i 45 robotników.

Wielkie Piekary posiadają obszaru 1229 ha. Dróg jest w gminie 7,805 klm., w tem brukowanych 0,50 klm., szosy 4 klm., a polnych 6,90 klm. Sieć kanalizacyjna ma długość 2,030 klm., a sieć wodociągowa 4,762 klm. Oświetlenie jest elektryczne. Wodociągi są własnością gminy.

Ogólny majątek gminy szacuje się na około 650.000 zł.

Do końca 1928 r. wydatkowała gmina na rozbudowę ulic, na remont szkół, na przedłużenie kanalizacji i wodociągu oraz na remont domu gminnego ogółem 190.000 zł.

Budżet na rok 1929/30 wykazuje kwotę 205.000 zł., a nadzwyczajny 250.000 zł.

W r. 1929 wybudowała gmina kilka mieszkań doraźnych, rozbudowała ulice, kanalizację i wodociągi, urządziła targowisko, nabyła grunt pod gimnazjum, ogrodziła boisko, ogólnym kosztem 130.000 zł.

„Publiczne Szkoły Dokształcające Zawod.“

Podręcznik wydany po cenach własnych przez Biuro Samorządowe w Poznaniu dla miast Ziem Zachodnich obejmuje całokształt ustawodawstwa polskiego z objaśnieniami i wyciągami z ustaw i rozporządzeń.

Jedyny podręcznik dotychczas w tym rodzaju, niezbędny dla miast, szkół dokształcających, władz przemysłowych I-ej instancji, korporacyj, cechów oraz sfer przemysłowych, handlowych i rzemieślniczych.

Opracował W. Gaertner. Str. 120. Cena 2,50.

Wysyła za zaliczką pocztową Biuro Samorządowe w Poznaniu, ul. 27-go Grudnia Nr. 8. Nakład ograniczony, prosimy zatem o zamówienia odwrotnie.

„Polskie Ustawodawstwo Przemysłowe.“

Otrzymaliśmy egzemplarz recenzyjny nowego dzieła prawniczego noszącego tytuł „Polskie Ustawodawstwo Przemysłowe“, którego autorami są pp. Dr. Stanisław Kłusek i Wawrzyniec Gaertner, urzędnicy magistratu m. Poznania, poprzedzone przedmową p. prezydenta C. Ratajskiego.

Wiadomo, że polskie ustawodawstwo przemysłowe to gęsty las ustaw, rozporządzeń, instrukcyj, statutów lokalnych i orzeczeń sądowych. Pp. Dr. Kłusek i W. Gaertner podają rękę zwykłemu śmiertelnikowi, aby go przeprowadzić przez gęstwinę skomplikowanych przepisów prawnych i nietylko wskazują mu drogę prawa, ale i tłumaczą sens, uzasadniają przepisy ustawodawstwa przemysłowego.

Jądrem pracy jest oczywiście polska ustawa przemysłowa z r. 1927, którą autorowie interpretują w obszernym komentarzu. Zaznaczyć należy, że do tej pory mieliśmy jeden tylko komentarz n. p. pochodzący z pod pióra autorów tej ustawy pp. Dobieckiego i Śląskiego, a zawierający właściwe tylko uzasadnienie projektu ustawowego z r. 1925. Pp. Kłusek i Gaertner w pracy swojej nie ograniczają się do wspomnianego uzasadnienia, lecz uwzględniają również orzecznictwo polskie i niemieckie, zwłaszcza odnoszące się do ustalenia podstawowych pojęć „przemysłu“ — „fabryk“ i t. p. — dalej: uzupełniają poszczególne przepisy ustawodawstwa przemysłowego kompletnemi cytatami oraz podaniem

in extenso wiążących się z ustawodawstwem przemysłowem pokrewnych norm prawnych.

Orjentację ułatwia doskonale ułożony, b. obszerny skorowidz alfabetyczny, umożliwiający szybkie odszukanie na przestrzeni 837 stronic dzieła—interesujące czytelnika wiadomości.

Należy wyrazić żywe zadowolenie z racji ukazania się tego doskonałego dzieła podręcznego, będącego zarazem świadectwem wysokiego poziomu fachowego personelu urzędniczego Magistratu miasta Poznania.

Cena podręcznika 29 zł. 20 gr. razem z przesyłką. Zamawiać można przez Biuro Samorządowe w Poznaniu, ul. 27-go Grudnia nr. 8.

„Górny Śląsk w walce o polskość.“

Z pod pióra autora dzieła „Walka o Kędzierzyn“, Dr. Adama Benisza, ukaże się w pierwszych dniach listopada nowe dzieło p. t. „Górny Śląsk w walce o polskość“.

Dzieło powyższe w głównych zarysach, opartych na źródłach literackich, publicystycznych oraz faktach historycznych, rozwija w rozdziale I. Odrodzenie Narodowe Górnego Śląska, w rozdziale II. Zagadnienie Plebiscytu, w rozdziale III. Zagadnienie Powstań Śląskich, w rozdziale IV. Górny Śląsk po przełamie.

Praca Dr. Benisza wywołała wielkie zainteresowanie w szerokich kołach naszego społeczeństwa, a nazwisko autora, zaszczytnie znanego z pierwszej swej pracy na temat Śląska, daje wszelką rękojmię, iż nowa ta praca jego wzbogaci naszą literaturę.

Dzieło „Górny Śląsk w walce o polskość“ obejmuje 300 stron druku, a cena za 1 egzemplarz wynosi 12.— zł., płatnych po nadesłaniu dzieła.

P. T. Magistratom i Urzędom Gminnym polecamy nabycie dzieła dla bibljotek gminnych i szkolnych. Zamówienie można skierować do biura naszego, wzgl. na adres: Tadeusz Olszewski, Katowice, ul. Wojewódzka 28.

Pod uwagę!

Każda wioska posiada szkołę, w której pilnowanie śpiewu fest fachem obowiązującym. W każdej nieomal wiosce znajduje się również i kółka śpiewacze. Gdzie atoli brak jakiegokolwiek instrumentu muzycznego, tam jest udzielanie lekcyj śpiewu bardzo mozolną pracą dla pp. nauczycieli jak i dla pp. dyrygentów kół śpiewaczych. Ten fakt powoduje dużo szkół jak i kół śpiewaczych do nabycia przeważnie harmonij. Z nabyciem instrumentu usunięte są mozolne prace przy udzielaniu lekcyj śpiewu.

W Brzezinach Śląskich istnieje **fabryka fisharmonij,** B. Schneidra, która buduje fisharmonje doskonałe pod względem fachowym i pod 5-letnią gwarancją. Owa fabryka może być najlepiej polecana, gdyż wyroby jej wytrzymują każdą zagraniczną konkurencję.

Ceny bardzo przystępne i dogodne warunki płatności.

Poleca się odwiedzenie fabryki bez żadnego zobowiązania.

Silny rodzimy przemysł — to niezależność gospodarcza Polski.